

บทก 1

บทนำ

แนวเหตุผลและทฤษฎีที่สำคัญ

การอ่านเป็นทักษะในการรับรู้ทางภาษาที่สำคัญยิ่ง เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ และเป็นปัจจัยการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก ทั้งมีบทบาทสำคัญต่อการหล่อหลอมบุคลิกภาพของเด็ก ดังที่ เกทส์ (Gates, 1939: 75-95) กล่าวว่า ความล้มเหลวในการเรียนอ่านเป็นสาเหตุหนึ่งที่มีผลกระทบต่อทางอารมณ์และบุคลิกภาพ เพราะจะทำให้เด็กรู้สึกมีปมด้อยและกลายเป็นเด็กที่มีปัญหาในห้องเรียน ซึ่งจะเกิดผลหลายอย่างติดตามมาเป็นต้นว่าเด็กอาจจะมีที่ท่าทอดลอย เบื่อหน่าย มีความวิตกกังวลหรือเกลียดทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน สาเหตุของความล้มเหลวในการสอนอ่านนั้น แฮร์ริส (Harris, 1969: 36) กล่าวว่าเกิดจากการรีบร้อนสอนอ่านให้เด็กทันที โดยที่เด็กยังไม่มีความพร้อม

โดยทั่วไปเด็กจะเริ่มเรียนอ่านอย่างจริงจังเมื่อเข้าเรียนในชั้นประถมปีที่ 1 แต่เด็กจะมีความพร้อมไม่เท่ากัน ทำให้การสอนอ่านเป็นปัญหาหนักใจของครู ดร. ก่อ สวัสดิทานิธิ์ (2514 : 65) กล่าวว่า ปัญหาการสอนอ่านในชั้นเรียน ครูจะพบว่าเด็กเริ่มเรียนอ่านนั้นจะมีส่วนหนึ่งเป็นพวกที่พร้อมจะเรียนอ่านได้ อีกพวกหนึ่งยังขาดความพร้อมบ้างเล็กน้อย และอีกส่วนหนึ่งยังขาดความพร้อมเป็นอันมาก จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมเด็กในทักษะการเรียนอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับ เลขา ปิยอัจริยะ (2523: 8) ที่กล่าวว่า ครูเป็นผู้มีความสำคัญมากในการจัดและดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาในห้องเรียน เป็นผู้ที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์เพราะสิ่งสำคัญในการสอนอ่านที่ครูควรคำนึงถึงนั้น คือ ความพร้อมของเด็กแต่ละคน จากการศึกษาของ ดันคลิน และการ์ตเนอร์ (Dunclin and Gardner,

1948: 375-377) มีความเห็นสอดคล้องกันถึงความสำคัญความพร้อมของเด็กที่มีต่อการเรียน
 อ่านว่าถ้าเด็กไม่มีความพร้อมแล้วไม่ว่าจะสอนโดยวิธีใดเด็กก็ไม่สามารถอ่านได้ แต่ถ้าเมื่อ
 เด็กพร้อมแล้วไม่ว่าจะสอนโดยวิธีใดเด็กก็จะอ่านได้ทั้งสิ้น ดังนั้น สำหรับเด็กที่ยังไม่พร้อม
 ที่จะอ่าน ถ้าครูยังไม่เริ่มสอนอ่านทันทีที่เด็กเข้าเรียนแต่เตรียมตัวเด็กให้พร้อมเสียก่อน
 จะทำให้เด็กมีความสามารถทางการอ่าน และมีความเข้าใจดีว่าเด็กที่ยังไม่พร้อมที่จะเรียน
 แต่ได้รับการสอนอ่านในทันทีที่เข้าเรียน ดังนั้น ในการส่งเสริมทักษะการอ่านควรจะทำ
 ตั้งแต่แรกที่เด็กเริ่มเข้าเรียน และสิ่งสำคัญที่ครูควรคำนึงถึง คือ ความพร้อมของเด็ก
 แต่ละคน ความพร้อมในการอ่านนั้น เดอแรล (Durrell ๑932: 330-331) ได้ให้
 ความเห็นว่าถ้าสอนอ่านแก่เด็กที่อวัยวะสำหรับบังคับกลไกในการอ่านยังไม่เจริญพอ จะเกิด
 ความยุ่งยากหลายอย่างและวิธีที่จะแก้ไขความยุ่งยากที่ผิดคือ การเตรียมตัวเด็กให้พร้อมที่จะ
 อ่านเสียก่อนความพร้อมในการเรียนอ่านนั้น กรมสามัญศึกษา (2519: 4) ได้แบ่งออกเป็น
 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านกายภาพ (Physiological Factors) ได้แก่
 ภาวะสุขภาพจิตและความเจริญของกล้ามเนื้อทั่ว ๆ ไป เช่น การมองเห็น การได้ยิน และ
 การพูด
2. องค์ประกอบทางด้านสติปัญญา (Intellectual Factors) ได้แก่
 ความสามารถทางด้านสติปัญญาโดยทั่วไป ความสามารถในการรับรู้ (Perception)
 ความสามารถในการจำแนกความแตกต่างของภาพและเสียง (Discrimination) และ
 ความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาในการเรียนอ่าน
3. องค์ประกอบทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Factors) ได้แก่
 พื้นฐานทางด้านภาษาที่ได้รับจากบ้าน และประสบการณ์ต่าง ๆ ในทางสังคม
4. องค์ประกอบทางด้านอารมณ์ การจูงใจ และบุคลิกภาพ (Emotional,
 Motivational and Personality Factors) ได้แก่ การมีอารมณ์มั่นคงและความ
 ต้องการที่จะเรียน

สมาคมเอ็น เอส เอส อี (N.S.S.E , 1925 ; 339) ได้ให้คำนิยามองค์ประกอบของความพร้อมในการเรียนอ่านไว้ดังนี้คือ จำรูปคำ และเสียงได้ หมายความว่ามีความหมายของคำมากพอสมควร มีสำเนาและหูปกติ สามารถจำแนกความคล้ายคลึงและความแตกต่างของรูปคำ พยัญชนะและจำแนกเสียงได้ ฯลฯ

จากการศึกษาของ นีลา (Nila, 1976 : 10) พบว่าความสามารถในการจำแนกเสียง ภาพ ประสบการณ์ ลายสมอง มีความสัมพันธ์กันอย่างสูงกับผลสัมฤทธิ์ในการอ่านตามลำดับ และผลการศึกษาของเทคเรย์ (Thackray, 1965:1971 252-254) ทั้ง 2 ครั้ง ก็ได้ผลเช่นเดียวกันคือ พบว่า ความสามารถในการจำแนกภาพและเสียงมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับผลสัมฤทธิ์ในการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ฮาร์ริงตัน และเดอเรล (Harrington and Durrel, 1955: 325-330) ที่ได้พบว่าความสามารถในการจำแนกความแตกต่างของเสียงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเบตส์ (Betts, 1943: 48-50) ได้กล่าวถึงความสามารถในการจำแนกเสียง (auditory discrimination) ว่าเป็นองค์ประกอบด้านสติปัญญาที่มีความสำคัญต่อความพร้อมและความสามารถในการอ่านเบื้องต้นอีกอย่างหนึ่ง เพราะถ้าเด็กไม่อาจจำแนกความแตกต่างระหว่างเสียงของเด็กได้ เด็กจะอ่านผิดไปหมด ซึ่งโดยหลักสากลแล้วภาษาทุกภาษาก็มีข้อแตกต่างกันในส่วนปลีกย่อย ซึ่งก็มีลักษณะร่วมเป็นสากล คือเป็นระบบเสียงที่ประกอบขึ้นด้วยเสียงที่มีจำนวนไม่มากนัก และมีจำกัดอยู่ในวงที่มนุษย์สามารถเปล่งออกได้ มนุษย์สามารถนำเสียงต่าง ๆ เหล่านี้มาผูกกันเป็นคำที่มีความหมาย และมีระบบระเบียบทางไวยากรณ์ที่ควบคุมการเรียงส่วนต่าง ๆ ของประโยค

ทฤษฎีเหตุผลนิยม สุมิตรา ถึงวัฒนากุล (2522: 8) ได้กล่าวว่าภาษาแต่ละภาษาจะมีลักษณะสากลร่วมกัน (language universals) เช่น ระบบเสียงของทุกภาษาจะต้องมีเสียงสระและเสียงพยัญชนะ ระบบโครงสร้างของทุกภาษาจะต้องมีหน่วยคำ

กาญจนา นาคสกุล (2521: 6-7) ได้กล่าวถึงการออกเสียงพูดว่าในภาษาใด ๆ ก็ตามผู้พูดจะใช้วิธีวะที่ใช้ในการออกเสียงประดิษฐ์เสียงต่าง ๆ ที่มีอยู่ในระบบภาษาของตนออกมาเสียงหนึ่ง วิธีวะในการสร้างเสียงจะเริ่มด้วยการทำเสียงต้นก่อน เช่น คำว่างานจะต้องเริ่มด้วยการทำเสียง ง งอก่อน แล้วเลื่อนไปเป็นเสียงสระ ำ ต่อไปจึงทำ

เสียง น นอ เสียงทั้ง 3 คือ ง-า-น นี้จะถูกสร้างขึ้นมาตามลำดับเป็นระเบียบในภาษาไทย เพราะคำในภาษาไทยส่วนใหญ่เป็นคำพยางค์เดี่ยว (monosyllable) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของจาคอบสัน (Jacobson) นักภาษาศาสตร์ ที่กล่าวว่า การรู้ความแตกต่างของเสียงพยัญชนะตามปกติจะเริ่มที่ต้นพยางค์ก่อนกลางพยางค์ หรือท้ายพยางค์ (สุมิตรา อังวัฒนากุล, 2522: 14) และจากการศึกษาของเวลแมน (Wellman, 1931) อ้างถึงใน เพ็ญศิริ เทพวิทักษณ์, 2530: 21) เรื่องการออกเสียงพยัญชนะภาษาอังกฤษตามตำแหน่งเสียงที่ปรากฏในคำ ได้พบว่าเด็กอเมริกันมีพัฒนาการการออกเสียงพยัญชนะต้นได้ก่อน สำหรับเด็กไทย สุนีย์ มุขเงิน (2525: 20) ได้พบว่าจำนวน 75%-90% ของเด็กไทยสามารถออกเสียงพยัญชนะเดี่ยวได้ถูกต้องภายในอายุ 4-5 ปี นอกจากนี้เพ็ญศิริ เทพวิทักษณ์ (2530: 71) ยังศึกษาพบว่าการสอนอ่านแก่เด็กปฐมวัยควรฝึกให้เด็กมีความพร้อมในการจำแนกเสียงต้นของคำก่อน กล่าวว่าการฝึกให้เด็กรู้จักเสียงนั้น เพราะเสียงพยัญชนะไทยมี 21 หน่วยเสียงและปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะต้นทั้งหมด 21 เสียง

กิตติชาติ บุญชื้อ (2520: 77-80) ได้แยกประเภทการสอนอ่านไว้ 3 ประเภทใหญ่ คือ การสอนอ่านแบบแจกลูกเป็นการอ่านแบบประสมอักษร การอ่านแบบเป็นคำ การอ่านแบบตรงสระ จะเห็นว่าการเรียนอ่านทั้ง 3 แบบ มีความจำเป็นอย่างมากที่เด็กจะต้องรู้จักตัวพยัญชนะ และจำแนกหน่วยเสียงนั้น ๆ ได้ ดังนั้น เด็กจึงควรจะได้รับ การฝึกให้เกิดทักษะ และเรียนรู้หน่วยเสียงของพยัญชนะต้น ก่อนที่จะก้าวไปสู่การเรียนอ่านในชั้นประถมศึกษาต่อไป

การฝึกให้เด็กในวัยเริ่มเรียนออกเสียงควรใช้ภาพประกอบด้วย ดังที่ลูปรีชา โคจรสวัสดิ์ (2521: 69-70) ได้ให้เหตุผลไว้ว่าเพราะภาพเป็นวัสดุสื่อความหมายที่มีอิทธิพลมาก ทั้งเป็นสิ่งจูงใจที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย และภาพยังช่วยแปลความหมายของคำที่เป็นตัวอักษรทำให้ทราบความหมายของคำได้ เช่น ภาพไก่ แทนความหมายของคำว่าไก่ และยิ่งได้กล่าวว่าเด็กจะชอบภาพง่าย ๆ ภาพการ์ตูนซึ่งสามารถตกแต่งดัดแปลงให้เห็นลักษณะท่าทางได้สมจริงสมจัง อีกด้วย

การสอนการจำแนกเสียงต้นของคำจึงเหมาะกับการใช้ภาพแทนคำ ดังคำกล่าวของซงจือ นักปราชญ์จีน (อ้างถึงใน ฉวีวรรณจินดาพล, 2525: 20) ที่ว่า "รูปภาพรูปเดี่ยวสามารถแทนคำพูดได้พันคำ" ครูจึงควรใช้รูปภาพเป็นสื่อการสอน เดล (Dale, 1957:

1 - 10) ให้ความเห็นว่า นักเรียนสามารถที่จะพูดคำต่างๆ ได้ แต่ไม่เข้าใจความหมายของมันเลย ตัวอักษรต่าง ๆ มิใช่เป็นสัญลักษณ์ให้เข้าใจได้แจ่มแจ้งเสมอไป สุนันท์ จุฑะศร (2509 : 21) ได้กล่าวว่า เด็กเล็ก ๆ จะชอบภาพที่มีลักษณะง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน จากการศึกษาถึงผลของรูปภาพแบบต่างๆ ที่มีต่อความชอบ และผลของการเรียนรู้นั้น ส่วนใหญ่ภาพที่ใช้ได้แก่ ภาพถ่ายของจริง ภาพวาดเหมือน ภาพแรเงา ภาพลายเส้น ฯลฯ ซึ่งผลการวิจัยส่วนใหญ่ก็จะออกมาในลักษณะใกล้เคียงกัน จึงได้มีผู้พยายามนำลักษณะของภาพอีกชนิดหนึ่งเข้ามาใช้ในการเรียนการสอนนั้น คือ ภาพการ์ตูน การ์ตูนเป็นที่สนใจของเด็กที่จัดอยู่ในประเภทวิศลลายเส้น (กระทรวงศึกษาธิการ 2503 : 22) ต่างจากภาพชนิดอื่นตรงที่ว่า การ์ตูนมีลักษณะบิดเบือนไปจากความเป็นจริง สัดส่วนไม่เหมือนของจริงและไม่มีรายละเอียดมาก จะมีก็แต่ส่วนสำคัญ ๆ เท่านั้น การ์ตูนนับได้ว่ามีอิทธิพลต่อเด็กมาก จากการศึกษาของวิกท์ (Witty, 1941 : 100-104) ได้พบว่าเด็กชั้นประถมศึกษาในรัฐไอโอวานั้น สิ่งที่ชอบมากที่สุด ในหนังสือพิมพ์คือการ์ตูน ไลย์เนส (Lyness, 1950 : 18) ได้กล่าวว่า การ์ตูนได้ถูกยอมรับว่าเป็นอุปกรณ์การสอนที่มีประสิทธิภาพอย่างสูงซึ่งสำหรับผู้ที่เรียนช้า ซึ่งครูในชั้นบทร้อยละ 85 ชอบใช้ภาพยนตร์การ์ตูนในการสอนเด็กเรียนช้า (สมัคร พุดจรรย์, 2521 : 30)

ในการฝึกทักษะทางภาษานั้น ได้มีการศึกษาวิธีการฝึกทักษะทางภาษาอย่างกว้างขวาง ครูส่วนมากจะเลือกกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาเด็กให้เกิดทักษะในการเรียนภาษา โดยคำนึงถึงประโยชน์ของกิจกรรมนั้น ๆ เช่น มีการใช้เกมฝึกทักษะทางภาษา ในด้านการเรียนรู้ คำศัพท์การสะกดคำ เพราะเกมเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ คือ เด็กเรียนรู้ได้จากการเล่น (ละเมียด ลิมอักษร 2518 : 3-4)

เกอเลชและอีไล (Gerlach and Ely, 1971:392) กล่าวว่า การใช้เกมและการเล่นประกอบการสอนทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ที่เหมือนจริง นักเรียนได้มีความสัมพันธ์กับผู้อื่นและได้แสดงออก เดรสเดนและคณะ (Dresden & others, 1970 : 44) มีความเห็นสอดคล้องว่ากิจกรรมการเล่นหรือเกมสามารถใช้จูงใจนักเรียนครูสามารถนำเกมไปใช้ในการสอนเพื่อให้การสอนดำเนินไปจนบรรลุเป้าหมายได้ เพราะเกมเป็นกิจกรรมที่จัดสภาพแวดล้อมของนักเรียนให้เกิดการแข่งขันอย่างมีกฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ และเป็นกิจกรรมเพื่อความเพลิดเพลินในการเรียนอย่างมาก

นอกจากนั้น ชาญชัย ศรีไสยเพชร (อ้างถึงใน สรรชัย ศรีสุข, 2530: 19)
 ยังได้กล่าวถึงการเรียนการสอนว่าเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งครูผู้สอนพยายามคิดหาเกมการเล่นประกอบ
 บทเรียนที่ตนเองสอน เพื่อให้บทเรียนนั้น ๆ น่าสนใจน่าเรียน สนุกสนาน เพลิดเพลิน ทั้งยัง
 ช่วยให้นักเรียนจดจำบทเรียนได้ง่ายและรวดเร็ว

ดังนั้นในการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนที่เด็กจะเริ่มเรียนการอ่านอย่างจริงจัง
 นั้น ครูผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างในด้านความพร้อมของเด็กแต่ละคน ซึ่งส่งผลให้เด็ก
 แต่ละคนมีทักษะในการเรียนอ่านแตกต่างกัน เด็กจะประสบความสำเร็จในการเรียนอ่านใน
 ระดับต่อไปหรือล้มเหลวหรือไม่ ขึ้นอยู่กับครูและระเบียบวิธีการสอน ดังความคิดเห็นของ
 เดอร์คิน (Durkin อ้างถึงใน พรหม ชูชัย , 2513 : 7) ที่กล่าวสนับสนุนการค้นคว้าใน
 การสอนอ่านแก่เด็กว่าไม่ให้คำนึงถึงเรื่อง วุฒิภาวะ อายุสมอง และแบบทดสอบความพร้อม
 แต่ให้สนใจเกี่ยวกับเนื้อหาและระเบียบวิธีสอนของครู ซึ่งสอดคล้องกับคาร์ลิน (Karlin,
 1971: ไม่มีเลขหน้า อ้างถึงใน เพ้า เอี่ยมสะอาด, 2528 : 51) ที่ได้กล่าวถึงความ
 ล้มเหลวในการอ่านของเด็กว่าเกิดจากการรีบร้อนสอนอ่านให้กับเด็กทันที โดยที่เด็กยังไม่มี
 ความพร้อมเมื่อเด็กเข้าเรียนนั้น เด็กจะมีพื้นฐานประสบการณ์ที่แตกต่างกัน จากทฤษฎีของ
 บรูเนอร์ (Bruner's Theory of Instruction) มีว่า ในการเรียนการสอนนั้น
 ครูสามารถจัดประสบการณ์เพื่อช่วยให้เด็กเกิดความพร้อมได้ โดยไม่ต้องรอให้เด็กพร้อมตาม
 ขรรษชาติ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมทางภาษาของเด็ก
 ปฐมวัย ในเรื่องการเรียนรู้จักตัวและเสียงของพยัญชนะ รวมถึงบทบาทของครูที่จะนำกิจกรรม
 ในรูปแบบของเกมมาใช้ในการฝึกทักษะทางภาษาแก่เด็กปฐมวัย โดยเฉพาะกับเด็กปฐมวัย
 ที่ยังไม่พร้อมที่จะเริ่มเรียนอ่านนั้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดแนวทางที่จะนำเกมมาช่วยพัฒนาความ
 สามารถของเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาในการจำแนกเสียงต้นของคำ โดยทดลองจำแนกจากภาพ
 ที่ออกเสียงแทนหน่วยเสียงนั้น ๆ ซึ่งเป็นทักษะอย่างหนึ่ง ในทักษะทางการเรียนภาษาที่เป็น
 พื้นฐานของการเรียนสะกดคำในชั้นประถมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้เกมในการพัฒนาความสามารถของ
เด็กปฐมวัยที่มีปัญหาในการจำแนกเสียงต้นของคำ

สมมติฐานการวิจัย

ฮาร์ริงตัน และเดอเรล (Herington and Durell, 1955) ได้กล่าวว่า
ความสามารถในการจำแนกเสียงเป็นองค์ประกอบด้านสติปัญญามีความสำคัญต่อความพร้อม และ
ความสามารถในการอ่านเบื้องต้นอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะในการเรียนอ่านภาษาไทย ระบบ
เสียงในภาษาไทยนั้น อวัยวะในการสร้างเสียงจะเริ่มด้วยการทำเสียงต้นก่อน ดังที่จาคอบสัน
(Jakobson, 1941 อ้างถึงใน สุมิตรา อังวัฒนากุล) ได้กล่าวว่า การรู้ความแตกต่างของ
เสียงพยัญชนะตามปกติจะเริ่มที่ต้นพยางค์ก่อน จึงมีการศึกษาและนักภาษาศาสตร์หลายท่านได้
นำแนวคิดนี้มาใช้ในการสอนอ่านออกเสียงเบื้องต้นดังนี้

เลนเนนเบิร์ก (Lennenberg) ได้กล่าวว่าในการสอนอ่านนั้น การออกเสียง
โดยใช้ภาพประกอบเหมาะสำหรับเด็กก่อนเข้าเรียน และเหมาะสำหรับเด็กที่ยังอ่านหนังสือ
ไม่ได้หรืออ่านได้เล็กน้อย รวมทั้งเด็กที่มีสาเหตุบางอย่างที่ทำให้มีปัญหาในการอ่าน (เพ็ญศิริ
เทพวิทักษ์กิจ, 2530 : 20)

ประโยชน์และความจำเป็นของรูปภาพในการสอนอ่านนั้น เพ็ญศิริ เทพวิทักษ์กิจ
(2530: 22) ได้ให้ความเห็นว่า เมื่อเด็กเห็นรูปภาพก็สามารถออกเสียงได้ ไม่จำเป็นต้อง
ออกเสียงนำเด็ก และจากการศึกษาวิจัยสามแบบทางวิทยาศาสตร์ และ ประสบการณ์ใน
ห้องเรียน

เดล (Dale, 1957: 10 - 12) ยืนยันว่าการสอนโดยใช้ภาพมีคุณค่าอีกอย่าง
หนึ่ง คือ ช่วยให้นักเรียนลืมบทเรียนน้อยลง ทำให้การเรียนรู้อารมณ์มากขึ้น และสร้างความ
ประทับใจที่ถูกต้อง

การเริ่มเรียนอ่านนั้นต้องเริ่มจากความสนใจของเด็กเป็นเบื้องต้น ประเทิน มหาจันทร์ (2530: 86) ได้ให้ความเห็นว่าความสนใจในการอ่านนั้น มิได้เกิดจากเด็ก เพียงส่วนเดียว หากเกิดจากการกระตุ้นของครูโดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

นิรมล ชยตสาทกิจ (2524:23) ได้กล่าวถึง กิจกรรมอย่างหนึ่งที่เหมาะสม สำหรับการฝึกทักษะ ทางภาษา โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ และจิตวิทยา พัฒนาการ คือ การใช้เกมฝึกทักษะทางภาษาในด้านการเรียนรู้คำศัพท์ การสะกดตัว เพราะเกมเป็นสื่อการสอนชนิดหนึ่งที่สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ คือ เด็กเรียนรู้ได้จากการเล่น

ทิศนา แหม่มณี และคณะ 2522 : 20 ได้อธิบายว่า เกมเป็นวิธีการหนึ่ง ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการสอนได้ดี โดยครูผู้สอนสร้างสถานการณ์สมมติขึ้นให้ผู้เรียนได้ เล่นด้วยตนเองภายใต้ข้อตกลงหรือกติกาที่กำหนดให้ซึ่งสอดคล้องกับ ผจญ สุวรรณวงษ์ (2528 : 46) ที่กล่าวว่า เกมเป็นกิจกรรมที่เด็กพอใจมากช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ทำให้การเรียนดำเนินไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมาย ที่วางไว้ได้ง่ายยิ่งขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ว่ากลุ่มนักเรียน ปฐมวัยที่มีปัญหาในการรู้จักเสียงต้นของคำ เมื่อผ่านการฝึกการจำแนกเสียงต้นของคำ โดยเล่นเกมประกอบการสอนจะมีความสามารถในการจำแนกเสียงต้นของคำได้ดีกว่าก่อน การทดลอง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 ของโรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ทั้ง 5 ห้อง แล้วคัดเลือกของนักเรียนที่ได้จากทำแบบทดสอบการจำแนก เสียงต้นของคำโดยตั้งเกณฑ์ว่าได้คะแนนไม่เกิน 40 % มาเป็นตัวอย่างเป็นประชากรในกลุ่มทดลอง

30 คน

2. ระยะเวลาในการทดลอง กระทำในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2532 ใช้เวลาในการทดลองทั้งสิ้น 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ครั้ง ในวันจันทร์ ถึง วันพฤหัสบดี ครั้งละ 30 นาที รวม 12 ครั้ง

3. ตัวแปรที่จะศึกษามีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่การสอนโดยใช้ เกมการจำแนกเสียงต้นของคำ

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ความสามารถในการ จำแนกเสียงต้นของคำ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ภาพทุกภาพที่ใช้ในการวิจัย นี้จะเขียนสื่อความหมายของภาพได้ตรงกัน เนื่องจาก ก่อนการจำแนกเสียงต้นของคำ ครูให้นักเรียนบอกชื่อภาพทุกครั้ง
2. ข้อสอบหนึ่งข้อ วัดความสามารถในการจำแนกหน่วยเสียง หนึ่งเสียงได้ เนื่องจาก มีตัวเลือกในข้อสอบแต่ละข้อถึง 4 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกต่างก็เป็นหน่วยเสียงหนึ่งหน่วยใน 21 หน่วย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

หน่วยเสียง หมายถึง หน่วยเสียงของพยัญชนะไทย 44 ตัว ถูกกำหนดโดย ตำแหน่งฐานที่เกิดของแต่ละหน่วยเสียงในตำแหน่งพยัญชนะต้นของคำ 21 หน่วยเสียง

เกม หมายถึง กิจกรรมซึ่งจัดสภาพแวดล้อมให้เกิดการแข่งขันอย่างมีกฎเกณฑ์ และกำหนดเวลาที่แน่นอน โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะในการฝึกทักษะการจำแนกเสียงต้นของ คำโดยใช้ภาพเป็นสื่อในการเล่นแต่ละครั้ง และผู้เล่นสนุกสนานเพลิดเพลิน

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2532 ของโรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

การจำแนกเสียงต้นของคำ หมายถึง การที่นักเรียนออกเสียงภาพแต่ละภาพได้ถูกต้องแล้วเลือกภาพที่มีเสียงต้นในหน่วยเสียงเดียวกันออกมาได้

เด็กปฐมวัยที่มีปัญหาในการจำแนกเสียงต้นของคำ หมายถึง เด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีปัญหาในการรู้จักเสียงต้นของคำ โดยพิจารณาจากคะแนนของนักเรียนที่ทำแบบทดสอบการจำแนกเสียงต้นของคำไม่เกิน 40 %

แบบทดสอบการจำแนกเสียงต้นของคำ หมายถึง แบบทดสอบชนิดใช้ภาพเป็นตัวเลือกในการจำแนกเสียงต้นของคำแต่ละคำ

การสอนโดยใช้เกมประกอบการสอน หมายถึง การสอนให้นักเรียนรู้จักเสียงต้นของคำ โดยใช้เกมเป็นกิจกรรมในการฝึกจำแนกเสียงต้นของคำ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยใช้ตัวอย่างประชากรกลุ่มเดียว (One Group Pre-Test Post-Test) ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และทฤษฎีการเรียนรู้ทางภาษาและทักษะการสอนภาษาไทยของเด็กปฐมวัย
2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยซึ่งประกอบด้วย แผนการสอนโดยใช้เกมประกอบการสอน จำนวน 12 แผน และแบบทดสอบการจำแนกเสียงต้นของคำ 1 ชุด
3. เลือกตัวอย่างประชากรโดย
 - 3.1 นำแบบทดสอบการจำแนกเสียงต้นของคำที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปทดสอบนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ปีการศึกษา 2532 ของโรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์ ทั้ง 5 ห้อง จำนวน 161 คน แล้วนำผลการสอบมาตรวจให้คะแนน
 - 3.2 นำคะแนนมาเรียงลำดับจากต่ำไปหาสูง แล้วตัดนักเรียนที่ได้คะแนนไม่เกิน 40 % ขึ้นมาเป็นตัวอย่างประชากรในกลุ่มทดลอง 30 คน
4. ทดลองสอนตามแผนการสอน ที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนเอง

เป็นเวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ครั้ง จันทร์ ถึงพฤหัสบดี ครั้งละ 30 นาที

5. หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองแล้วผู้วิจัย ให้ตัวอย่างประชากรทำแบบทดสอบ หลังเรียน(Post-Test) โดยใช้แบบทดสอบการจำแนกเสียงต้นของคำ ฉบับเดียวกับที่ทดสอบ ก่อนได้รับการสอน

6. ตรวจสอบแบบทดสอบของนักเรียนแล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการจำแนกเสียงต้นของคำ ก่อนและหลังการทดลอง โดยการทดสอบค่าที (t-test)

7. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และให้ข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับครูและผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยให้เห็นความสำคัญของการสอนอ่านโดยฝึกให้เด็กจำแนกเสียงต้นของคำได้ก่อนการหัดสะกดคำ
2. ได้แผนการสอนโดยใช้เกมประกอบการสอนกับสื่อการสอนในการจำแนกเสียงต้นของคำโดยใช้ภาพ เพื่อนำไปพัฒนาความสามารถเด็กที่มีปัญหาในการจำแนกเสียงต้นของคำ
3. เป็นแนวทางในการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับการใช้เกมประกอบการสอน และการจำแนกเสียงต้นของคำ ในการฝึกทักษะเบื้องต้นของการเรียนอ่านต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย